

aruanne

AASTA

T Ä H T S A M A T E
O S A D E K O K K U V Ö T E

EUROOPA ÜHENDUSE ARENGU-
JA VÄLISABIPOLIITIKA NING SELLE
RAKENDAMISE KOHTA 2008. AASTAL

2009

EUROOPA
KOMISJON

Euroopa Komisjon

Koostöötalitus EuropeAid

Rue de la Loi 41 | 1049 Brussels, BELGIUM

Fax: + 32 22996407

E-post: europeaid-info@ec.europa.eu

Internet

<http://ec.europa.eu/world>

<http://ec.europa.eu/europeaid>

<http://ec.europa.eu/development>

http://ec.europa.eu/external_relations

Käesoleva väljaande tagaküljel olev CD-ROM sisaldab 2009. aasta aruande täielikku teksti inglise ja prantsuse keeles, ELi doonorriikide 2008. aasta atlast ning välisabi juhtumite analüüse, trükiseid ja videoid.

Aruande täielik tekst prantsuse ja inglise keeles ning aruande tähtsamate osade kokkuvõte Euroopa Liidu 22 ametlikus keeles on kättesaadavad ka internetiaadressil

http://ec.europa.eu/europeaid/multimedia/publications/publications/annual-reports/2009_en.htm

Mõlemat väljaannet on võimalik saada trükisena. Taotlus tuleb esitada e-posti aadressil europeaid-info@ec.europa.eu

2009
TÄHTSAMATE
OSADE KOKKUVÕTE

Euroopa Komisjon ega üksi tema nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas väljaandes esitatud teabe kasutamise eest.

Kõik autoriõigused kuuluvad EÜle.

Lisainfo: Nour El Refai (kaane), Jean-Michel Clajot (6 lk. – Louis Michel), Iman Fouad (9 lk.)

© Euroopa ühendused, 2009

Paljudamine on lubatud tingimusel, et viidatakse allikale.

Bibliograafilised andmed on esitatud väljaande lõpus.

Avaldamiseks ettevalmistamine: Tipik Communication Agency.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2009

Trükitud Belgias, oktoober 2009.

Trükitud taaskasutatud paberile, millele on antud ELi joonestuspaberi ökomärgis (www.ecolabel.eu).

Eessõna

Benita Ferrero-Waldner,
välissuhete, Euroopa naabruspoliitika
ja Euroopa abi eest vastutav Euroopa
Komisjoni liige,

kokkuleppel Louis Micheliga,
arengu ja humanitaarabi eest vastutava
Euroopa Komisjoni liikmega

Teie käes on üheksas aruanne Euroopa Ühenduse arengu- ja välisabipoliitika kohta. Selles on esitatud poliitika eesmärgid ja rakendamine 2008. aastal.

Euroopa Liit tõendas 2008. aastal, et ta on jätkuvalt kõige olulisem arenguabi andja, moodustades ligi 60 % kogu maailmas antud abist ehk 4 protsendipunkti rohkem kui 2006. aastal. Komisjon üksi võttis kohustusi 12 miljardi euro eest, mis moodustab rohkem kui viiendiku kogu Euroopa panusest.

Kõnealust abi antakse 160 riigi ja territooriumi elanikele ja selle eesmärk on vähendada vaesust ning aidata kaasa majanduse ja demokraatia arengule. EL on seadnud demokraatliku valitsemistava oma tegevuskava üheks prioriteediks. See väljendub eriti hästi valimiste vaatlejate saatmise näol kõikjale maailmas.

Euroopa Liit jätkas sarnaselt 2007. aastale jõupingutusi, et parandada abi tulemuslikkust ja tugevdada arengupoliitika mitmetahulist lähenemisviisi kooskõlas 2. märtsi 2005. aasta *Pariisi deklaratsiooni* ja *Euroopa konsensussega arengu küsimuses*.

Rahvusvahelise eestvedajana osaleb ta aktiivselt Accra tegevuskava väljatöötamises ametliku arenguabi tulemuslikkuse parandamiseks. 2005. aasta detsembris vastuvõetud *Euroopa arengukonsensusse* jätkuna ühtlustas komisjon välisabi poliitikat Euroopa Liidu muude poliitikavaldkondadega, mis võivad mõjutada arengut, pöörates tähelepanu eelkõige kliimamuutuse, energeetika, uurimistegevuse ja rände valdkonnale. Komisjon suurendas oluliselt abi andmist eelarvetoetuste vormis, mis moodustavad praegu 39 % tema kulukohustustest. Eelarvetoetus võimaldab abi saavatel riikidel meetmeid iseseisvalt ellu viia ja muuta need tulemuslikumaks ja jätkusuutlikumaks.

Teatavad valdkondadevahelised probleemid on lõimitud arengupoliitikasse: näiteks säästev areng, naiste või põlisrahvaste õigused.

Seistes silmitsi arvukate nii geopoliitiliste kui ka majanduslike väljakutsetega, näitas EL samuti üles suutlikkust reageerida paindlikult ja asjakohaselt kriisidele, suurendades nii oma abi usaldusväärsust.

Pärast Gruusia konflikti võttis ta kohustuse eraldada kuni 500 miljonit eurot järgmiseks kolmeks aastaks. Reageerides toorme, eelkõige põllumajandustoorme hinnatõusule 2008. aasta esimeses pooles, lõi EL ühe miljardi euro suuruse toiduainete rahastamisvahendi, suurendades toiduabi eelarvet ja keskendudes kõige haavatavamale elanikkonnale.

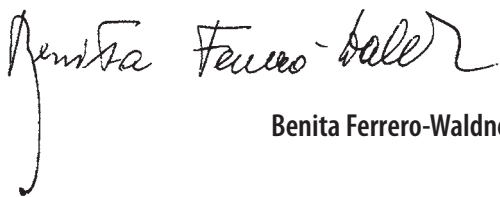
Okupeeritud Palestiina alal näitab 2008. aastal loodud rahastamisvahendi PEGASE edu Euroopa suutlikkust luua uuenduslikke, tulemuslikke ja jätkusuutlikke abimehhanisme.

Euroopa Liit tugevdas suhteid mitme maailma piirkonnaga.

Naabruspoliitika valdkonnas oli 2008. aasta eriti viljakas: loodi Vahemere Liit, mille raames taaskäivitati oluliste projektide edendamise kaudu Barcelona protsess, kuulutati välja idapartnerlus, mis võimaldab kasutada idapoolsete partnerite jaoks täiendavalt 350 miljonit eurot kuni 2013. aastani. Seda poliitikat toetatakse naabruspoliitika rahastamisvahendiga, tänu millele on juba praegu võimalik ühendada investeerimisprojektide edendamiseks ühenduse toetus Euroopa finantsasutuste omaga.

Suure osa Euroopa Ühenduse välisabist saab endiselt Aafrika. Abi andmise raamistik kujundati ümber, et muuta see tulemuslikumaks nii mitmepoolsel tasandil, rakendades 2007. aasta detsembris Lissaboni tippkohtumisel tehtud otsust kaheksa temaatilise partnerluse kohta, kui ka kahepoolsel tasandil, sõlmides esimesed aastatuhande arengueesmäärke käsitlevad lepingud, mis võimaldavad anda pikaajalist eelarvetoetust riikidele, kes on juba tõestanud oma riigi rahanduse usaldusväärsust.

Majanduskriis nõrgestas arvukaid tõusva majandusega riike. See ei sea arengu ja välisabipoliitikat kahtluse alla, vaid pigem kutsub üles edendama abi tulemuslikkust ja suutlikkust seda kohandada. Komisjon püüab koostöös liikmesriikide ja rahvusvaheliste abiandjatega tagada selle, et ta suudaks täita oma kohustuse anda abi „rohkem, paremini ja kiiremini“.

Benita Ferrero-Waldner

* Komisjoni 2. märtsi 2006. aasta teatis.

2008. aasta oli nii Euroopa Liidu kui ka tema arengupartnerite jaoks keeruline. Toiduainete ja energia hinnatõus ning üleilmne finantskriis panid proovile ELi suutlikkuse täita võetud abikohustusi ja rahuldada uusi vajadusi. Euroopa Komisjon reageeris kiirelt, et leevendada toiduainete kõrge hinna mõju vaestele riikidele. Euroopa Liit tõestas oma usaldusväärset, kui lõi detsembri lõpus ELi eelarvest rahastatava ühe miljardi euro suuruse toiduainete rahastamisvahendi ajavahemikuks 2008–2010. Samal ajal suurendas komisjon humanitaarabina antavate toiduainete eelarvet hädaabireservi arvelt 140 miljoni euro võrra ja suunas toiduga kindlustatuse tagamiseks ette nähtud vahendid ümber kõige haavatavamale elanikkonnale. Lisaks eraldas komisjon kümnenda Euroopa Arengufondi liigitamata reservist 200 miljonit eurot ja võttis endale kohustuse suurendada makromajanduslikku finantsabi, mida antakse iga üksikjuhtumit eraldi kaaludes sellist abi vajavatele riikidele. Majanduskriisist hoolimata kinnitasid EL ja tema liikmesriigid taas kord võetud kohustust suurendada lähiaastatel arenguabi. 2009. aastal jääb oluliseks eesmärgiks paindlikult ja tõhusalt reageerida olukorra muutustele.

Tõeliselt üleilmne mõõde

ELi välispoliitika üleilmne mõõde ilmnis selgelt 2008. aastal, kui EL süvendas oma suhteid partneritega üle kogu maailma ning otsis nendega koostöövõimalusi sellistes üleilmsetes küsimustes nagu kliima ja energeetika, kaubanduse liberaliseerimine ja 2000. aastal kindlaks määratud aastatuhande arengueesmärkide saavutamine 2015. aastaks.

EL viis maikuu Limas toimunud tippkohtumisel oma suhted Ladina-Ameerika riikidega uuele tasemele. Mõlemad pooled võtsid vastu ühismeetmeid sisaldava tegevuskava, milles keskendutakse kahele küsimusele: sotsiaalne ühtekuuluvus ja säästev areng. Juulis toimus ELi esimene tippkohtumine Lõuna-Aafrika Vabariigiga. Augustis sattus Venemaaga tekkinud konflikti tõttu ootamatult tähelepanu keskmesse Gruusia. Komisjon koostas kiiresti kolmeaastase kuni 500 miljoni euronu ulatava meetmepaketi ja tegi enne aasta lõppu esimese, 60 miljoni euro suuruse makse Gruusias ümberasustatud isikutele.

2008. aastal pööras EL suurt tähelepanu Euroopa idaosas ja Vahemere piirkonnas asuvatele naaberriikidele. Juulis lõi EL oma lõunapoolsete partneritega Vahemere Liidu ja detsembris tegi komisjon ettepaneku luua oma idanaabrite jaoks uus idapartnerlus. Novembris toimunud ELi ja Venemaa tippkohtumisel avati taas Venemaaga uue partnerluslepingu üle peetavad läbirääkimised, mille EL oli Venemaa konflikti tõttu Gruusiaga varem peatanud. 2008. aastal andis EL Palestiinale abi kogusummas 498 miljonit eurot, mis oli peamiselt ette nähtud Palestiina omavalitsuse jooksvate kulude katmiseks ning Palestiina reformi- ja arengukava toetamiseks.

2008. aastal alustasid EL ja tema Aafrika partnerid tööd kaheksa temaatilise partnerlusega, mis kuuluvad detsembris 2007. aastal Lissabonis toimunud tippkohtumisel vastuvõetud ambitsioonikasse ühisstrateegiasse. Mõlemad pooled tõhustasid ka oma dialoogi mitmes üleilmses küsimuses, mis on muu hulgas seotud finantskriisi mõju, kliimamuutuste ja rahvusvaheliste institutsioonide juhtimisega. Arvestades Hiina senisest suuremat aktiivsust

Aafrikas, tegi komisjon ettepaneku alustada kolmepoolset, st ELi, Hiina ja Aafrika koostööd, et leida ühiste probleemidele ühised lahendused.

Komisjon nõudis tungivalt Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikidest (edaspidi „AKV riigid“) partneritelt piirkondliku koostöö ja majandusliku integratsiooni kui majanduskasvu, kaubanduse ja arengu edendamise vahendi tõhustamist. Komisjon keskendus läbirääkimistele, mida peetakse Sahara-taguse Aafrika ning Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonnas asuvate AKV riikidega piirkondlike majanduspartnerluslepingute üle. AKV riikidele suunati ka uue Euroopa Arengufondi piirkondlik komponent, millest eraldati 300 miljonit eurot Aafrika rahutagamisevahendile ning AKV riikide institutsioonide ja ülemaailmse AIDSi, tuberkuloosi ja malaaria vastu võitlemise fondi toetamiseks.

2008. aastal jätkas komisjon jõupingutusi, et sõlmida ametlikud kokkulepped strateegiliste Aasia partneritega, kelleks on Hiina ja India, ning Lõuna-Korea ja Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni liikmetega (edaspidi „ASEANI riigid“). ASEANi riikidele antava abiga toetatakse nende riikide integratsiooni, mida on kirjeldatud ASEANi riikide majandusühendust käsitlevas kavas, ning abi aluseks on Euroopa kogemused selliste piirkondliku integratsiooni vahenditega nagu statistika, toll ja ühised standardid. Komisjon jätkas ka Andide Ühenduse ja Kesk-Ameerika riikidega peetavaid läbirääkimisi ulatuslike assotsiatsioonilepingute üle (poliitiline dialoog, arengukoostöö ja sooduskaubandus).

Poliitika nõuetekohane elluviimine

2008. aasta ettenägematutest sündmustest hoolimata jäid arenguprioriteetid ELi ja Euroopa Komisjoni jaoks oluliseks küsimuseks. Et 2008. aastal mõõdus pool aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks ettenähtud ajast, vaatas komisjon läbi tehtud edusammud ning hindas ELi tehnilist ja finantsabi, mida on antud kaheksa aastatuhande

arengueesmärgi saavutamiseks. Juunis valmistas komisjon ette aastatuhande arengueesmärgi käsitleva ELi tegevuskava, milles määrati kindlaks 2010. aastaks saavutatavad eesmärgid, et kõrvaldada mahajäämus oluliste sotsiaalsete (eelkõige tervishoid) ja keskkonnaalaste sihtide vallas. Madalama ja keskmise sissetulekuga riikidega tehtavas koostöös keskendutakse peamiselt poliitikale, mille abil vähendatakse vaesust.

Ettenägematud sündmused suurendasid vajadust muuta poliitika senisest sidusamaks, eelkõige sellistes olulistest küsimustes nagu kliimamuutused, kus juhtroll on ELil, ja maailmakaubandus. ELi oluline roll kliimamuutuste valdkonnas võib tuua otseselt kasu kõige vaesematele ja haavatavamatele arengumaadele. Selle tõestuseks on kohanemise fondi käivitamine, milles lepiti kokku detsembris 2008. aastal Poolas Poznańis toimunud ÜRO kliimamuutuste konverentsil. Septembris 2008 sõlmiti metsaõigusnormide täitmise järelevalvet, metsahaldust ja puidukaubandust (FLEGT) käsitleva algatuse raames Ghanaga esimene vabatahtlik partnerlusleping.

2008. aastal tegi komisjon täiendavaid jõupingutusi, et lisada arenguprotsessi sellised küsimused nagu sooline võrdõiguslikkus, keskkond ning laste ja põlisrahvaste õigused. Veebruaris tegi komisjon ettepaneku võtta vastu välismeetmete pakett, milles keskendutakse lastele ning millega määratakse kindlaks mitmed piirkondlikud ja üleilmsed prioriteedid, mis on seotud laste töö, lastega kaubitsemise, relvastatud konfliktide käigus kannatanud laste ja laste vastase vägivallega. 2008. aastal võttis komisjon meetmeid, et tagada muude ELi poliitikavaldkondade positiivne mõju arengukoostööle ja -abile. Arengukoostööd ja -abi mõjutavad poliitikavaldkonnad on näiteks kaubandus, põllumajandus, energeetika, teadus- ja arendustegevus, rändeküsimused, julgeolek ja maksupoliitika. 2008. aastal võtsid mitu Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riiki endale kohustuse rakendada maksuvaldkonnas hea valitsemistava põhimõtteid, mis oli üks kriteeriumidest valitsemistava stimuleerimise toetuse eraldamisel kümnendast Euroopa Arengufondist.

Komisjoni tegevuskavas peetakse esmatähtsaks demokraatlikku valitsemistava, mida kasutatakse tehnilise ja finantsabi kavandamisel ja andmisel tähtsena ja võrdlusalusena. Komisjoni jaoks on demokraatlik valitsemistava poliitikavaldkond, mida tuleb toetada nii eraldi kui ka valdkondadevaheliselt, ja seetõttu kaasatakse see kõigi valdkondade kõigisse abiprogrammidesse. Samuti on see kesksel kohal igas poliitikal dialoogis. 2008. aastal määras komisjon kindlaks meetodika, mille alusel analüüsitakse ja hinnatakse konkreetsetes valdkonnas valitsemistava seotud küsimusi. Oluline on silmas pidada, et demokraatliku valitsemistava edendamine on väga tundlik ja igas riigis eriomane protsess.

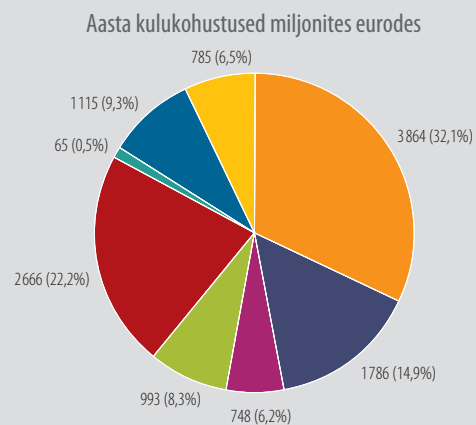
2008. aastal tegi komisjon suuri pingutusi, et demokraatiat ja inimõigusi edendavate geograafiliste ja temaatiliste rahastamisvahendite sidususe suurendamiseks ning nende sünergia loomise kaudu tõhustada oma abi. Geograafilistes programmides keskendutakse peamiselt institutsioonide arendamisele ja demokraatlikele protsessidele, nagu valimised, ning nende

raames pakutakse valimisabi ning toetatakse parlamenti, inimõigusi, kodanikuühiskonna institutsioone ja meediat. Demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahend on ELi peamise temaatilise vahendina konkreetne tõend sellest, et kõnealune poliitika on ELi jaoks oluline. Seda rahastamisvahendit saab kasutada tavaliselt riikide puhul, kus ELil ei ole esindust, ja veelgi olulisem on asjaolu, et seda saab kasutada ka kolmandate riikide nõusolekuta. Sellest vahendist saavad eelkõige kasu rühmad ja isikud, kes edendavad kodanikuühiskonnas demokraatiat, inimõigusi ja põhivabadusi.

Alates esimeste ELi valimisvaatlejate saatmisest Venemaale 1993. aastal on valimisi vaatlevad ELi missioonid muutunud Euroopa diplomaatia nähtavaks vahendiks. 2008. aastal saatis Euroopa Komisjon ELi vaatlusmissioonid riiklike valimisi jälgima kümnesse Aasia, Aafrika ja Ladina-Ameerika riiki (Pakistan, Bhutan, Nepal, Kambodža, Rwanda, Angola, Ecuador, Guinea-Bissau, Ghana ja Bangladesh). 2009. aastal jätkab Euroopa Komisjon oma valimisvaatlejate koolitusprogrammi pakkumist.

TABEL 1

VALDKONDLIK JAOTUS

- Sotsiaalsed infrastruktuurid: haridus, tervishoid, vesi, valitsus ja kodanikuühiskond, muu
- Majanduslikud infrastruktuurid ja teenused: transport, side, energeetika, muud teenused
- Tootmine: põllumajandus, metsandus ja kalandus, tööstus, kaevandus ja ehitus, kaubandus ja turism
- Mitu valdkonda või valdkondadevaheline: keskkond, muu
- Eelarvetoetus, toiduabi, toiduga kindlustatus
- Võlgnevusega seotud tegevus
- Hädaabi, ülesehitusabi
- Muu või kindlaks määramata: halduskulud, abi MTÜdele, kindlaks määramata

Ametliku arenguabi vahendid, mida haldab Euroopa Komisjon

Suurendada ja tõhustada abi

Komisjoni, sealhulgas tema delegatsioonide hallatavad abisummad on viimaste aastate jooksul pidevalt ja märkimisväärselt suurenenud. 2008. aastal ulatusid kulukohustustega seotud vahendid 9,33 miljardi euroni¹, mis tähendas 2001. aastaga võrreldes rohkem kui 90 % kasvu. Kümnenenda Euroopa Arengufondi hilisest kinnitamisest hoolimata sidus komisjon 2008. aasta lõpuks sellest fondist kulukohustustega 4,89 miljardit eurot, rakendades selleks oma mitmesuguseid rahastamisvahendeid: AKV riikide puhul Euroopa Arengufondi, Aasia ja Ladina-Ameerika riikide puhul arengukoostöö rahastamisvahendit ning Ida-Euroopa ja Vahemere lõunapiirkonna riikide puhul Euroopa naabruspoliitika ja partnerluse rahastamisvahendit.

Euroopa Liidu eestvedamisel tehakse jõupingutusi abi tõhustamiseks, suunates abi riikide endi süsteemidesse, et sel viisil tugevdada kohalikku vastutust ja vähendada partnerriikide tehingukulusid. Septembris Ghanas Accras abi tõhususe teemal toimunud kolmandal kõrgetasemelisel foorumil pöörati erilist tähelepanu abiandjate tööjaotusele, riigi süsteemide kasutamisele, abi prognoositavusele, vastastikusele vastutusele tulemuste eest ja tingimuslikkuse vähendamisele.

Foorumi tulemusena koostatud Accra tegevuskava on kooskõlas ELi püüdlustega ning sellesse on kaasatud rohkem partnereid, abiandjaid ja abisaajaid kui kunagi varem. Nii partnerriigid, areneva majandusega abistajad, keskmise sissetulekuga riigid kui ka valitsusvälised osalejad mängivad aina olulisemat rolli. Vaadates Accra tegevuskavast kaugemale, jätkab komisjon arutelusid liikmesriikidega, et uurida abi tõhustamise tegevuskava edasiarendamise viise Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil, millega tagatakse nii abi saavate riikide kui ka Euroopa maksumaksjate jaoks parim hinna ja kvaliteedi suhe.

Selleks et täita oma kohustusi, mis on seotud riigi süsteemide kasutamise ja abi prognoositavusega, on komisjon töötanud muu hulgas välja aastatuhande arengueesmärkide lepingu, millega nähakse ette senisest pikaajalisem ja prognoositavam üldise eelarvetoetuse vorm, mis on suunatud heade tulemustega riikidele, kelle puhul on eelarvetoetuse edukas rakendamine tõendatud. Esialgu on selline leping heaks kiidetud seitsme AKV riigi puhul (Burkina Faso, Ghana, Mali, Mosambiik, Rwanda, Sambia ja Uganda), kellele antav abi moodustab 40 % kümnenenda Euroopa Arengufondi raames kavandatud üldisest eelarvetoetusest.

2008. aastal töötas komisjon intensiivselt, et reformida oma tehnilise koostöö ja projekti rakendamise üksuseid. Juulis võttis komisjon vastu asjaomase tugistrateegia, milles määratakse kindlaks mitu põhimõtet, sealhulgas kohaliku suutlikkuse väljaarendamise olulisus, vajadustel

põhinev lähenemisviis, partnerriigi vastutus kogu programmi rakendamise ajal ning selge orienteeritus tulemustele.

Komisjon suurendas veelgi eelarvetoetuse vormis antava arenguabi osakaalu, sest sobivate tingimuste korral eelistab ta anda abi just selles vormis. Eelarvetoetus, mille raames vahendid kantakse üle abi saava riigi riigikassasse, tõrjub järk-järgult välja projekti otsese rahastamise. 2008. aastal moodustasid eelarvetoetuse kulukohustused arenguabiga seotud EÜ eelarve ja Euroopa Arengufondi kulukohustuste kogusummast 39 % (3,86 miljardit eurot).

Vahendeid pakutakse kas üldise või ühele valdkonnale suunatud valdkondliku eelarvetoetusena. 2008. aastal moodustasid üldised eelarvetoetused kõigist uutest eelarvetoetuse meetmetega seotud kulukohustustest 60 % ehk ulatusid 2,3 miljardi euroni. Peamised toetusesaajad olid AKV (21 riiki), Aasia (Laos ja Vietnam) ning Ladina-Ameerika (Honduras) riigid. 2008. aastal kasutati valdkondlikku eelarvetoetust senisest sagedamini ning aina erinevates valdkondades, eelkõige muude kui AKV riikide puhul². Valdkondliku eelarvetoetuse kulukohustuste kogusumma ulatus 1,5 miljardi euroni, mis moodustas 2008. aastal võetud uutest eelarvetoetuse meetmetest ligikaudu 40 %. Valdkondliku eelarvetoetuse meetmed moodustasid 18 % AKV piirkonnale, ligikaudu 60 % Aasia riikidele ning kuni 100 % ELi ida- ja lõunanaabritele ja Lõuna-Aafrika Vabariigile suunatud uutest eelarvetoetuse kulukohustustest. Viimati nimetatud riikide puhul on eelarvetoetuse meetmed suunatud eelkõige sellistele valdkondadele nagu õigus, õigusloomealane abi, energeetika, kaubandus ja konkurentsivõime. Aasia riikide puhul kuulusid enamik kulukohustusi sotsiaalvaldkonda ja Ladina-Ameerika riikide puhul olid need seotud veemajanduse, hariduse ja tööhõivega. Kuigi AKV riikides suunati valdkondlikud eelarvetoetused traditsioonilistesse valdkondadesse (teed, tervishoid ja haridus), on märgata ka uute valdkondade, nagu õigus, kutsealane koolitus ja detsentraliseerimine, lisandumist.

Konsulteerides abiandjate ja liikmesriikidega, töötab komisjon nii üldise kui ka valdkondliku eelarvetoetuse meetmete hindamiseks praegu välja ulatuslikku, riigi tasemel kohaldatavat metoodikat, mida katsetatakse 2009. ja 2010. aastal ning seejärel täiustatakse. 2008. aastal anti 46 programmi analüüsid põhjalik ülevaade EÜ üldise eelarvetoetuse programmidest. Selgus, et konkreetsete tulemusnäitajate alusel maksti välja keskmiselt 70 % muutuvsummaga osamakseid. See annab tunnistust sellest, et soovitud tulemused saavutati küllaltki suures osas.

Eelarvetoetuse saamiseks peab toetust taotlev riik muu hulgas tõendama, et ta on võimeline oma riigi rahandust juhtima. Riigi rahanduse tõhus juhtimine on oluline, et valitsus kasutaks talle

¹ Esialgne arv seisuga 31.12.2008. Euroopa Liidu koostöötalituse EuropeAid'i poolt ellu rakendatud programmidele eraldatud lõplik summa oli eelarves ja Euroopa Arengufondis 9,45 miljardit eurot. Sellest 4,84 miljardit eurot tuli Euroopa Arengufondist. Täpsemad andmed on toodud täiemahulise raporti finantslisas.

² Käesolevas dokumendis käsitletakse Lõuna-Aafrika Vabariiki AKV piirkonnast eraldi.

usaldatud Euroopa maksumaksjate vahendeid oma elanikkonna huvides vastutustundlikult.

EÜ kasutab teataval ajavahemikul tehtud edusammude mõõtmise alusena sarnaselt enamiku teiste abiandjatega (sealhulgas Rahvusvahelise Valuutafondi ja Maailmapangaga) riigi rahanduse juhtimise dünaamilist analüüsi. Alates 2005. aasta juunist kuni 2008. aasta lõpuni rakendati riiklike kulutuste ja finantsaruandluse (edaspidi „PEFA“)³ hindamisvahendit 55 AKV riigis. Kõik AKV riigid ja peaaegu kõik ülejäänud maailma riigid, kellele on EÜ andnud eelarvetoetust, olid PEFA hindamise 2008. aasta lõpuks lõpule viinud.

Komisjon on võtnud endale kohustuse tõhustada eelarvetoetust ja muuta see senisest läbipaistvamaks, hinnates selleks riigi rahanduse juhtimist senisest täpsemalt, täiustades rahastamiskokkulepete struktuuri ja sõnastust, täpsustades eelarvetoetuse abikõlblikkuskriteeriume ja riskihindamist ning tõhustades aruandlussüsteeme.

Tulevikus hakatakse eelarvetoetuse meetmeid arenguriikide rahastamisnõuete täitmiseks kasutama üha sagedamini. Komisjon jätkab tähelepanu pööramist nõrkade riikide erivajadustele.

Tulemustele keskendumine

Tulemustele suunatud järelevalvesüsteem on saanud enamiku komisjoni programmide rakendamise lahutamatuks osaks. Süsteemiga tagatakse projekti läbipaistev, kiire ja ulatuslik hindamine, mille raames tuvastatakse teatavaks ajahetkeks tehtud edusammud. Sellise hindamise teevad kõigis väliskoostöö piirkondades sõltumatud eksperdid. Rahvusvaheliselt kokkulepitud kriteeriumide järgi⁴ liigitatavate tulemuste esitamisel kasutatakse hästi struktureeritud ja kindlat meetodikat. Kaheksa aasta jooksul on tulemustele suunatud järelevalvesüsteem tõendanud oma kasulikkust projekti tasandil selle tulemuslikkuse hindamise kaudu, samuti makrotasandil juhtimisotsuste toetamise ja programmi tasandil analüüsiks vajaliku kvalitatiivse teabe andmise kaudu.

Aastatel 2006–2008 hinnati tulemustele suunatud järelevalvesüsteemi meetodika abil järeelhindamise käigus üle 530 lõpuleviidud projekti. 2007. aastal tehtud uuringus analüüsiti selle meetodika võimalikke eeliseid ja leiti, et see on majanduslikult tõhus ja paindlik vahend. Käimasolevate projektide puhul on kõnealust meetodikat ühtlustatud ja täiustatud, et see hõlmaks senisest paremini selliste oluliste teemade arvestamist eri valdkondades nagu sooline võrdõiguslikkus ja keskkonnaküsimused. 2008. aastal käsitleti ka vajadust täiustada

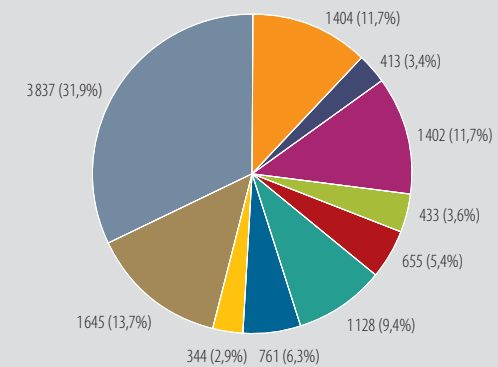
tulemustele suunatud järelevalvesüsteemi abil kogutud andmete puhtkvantitatiivset analüüsi kvalitatiivse analüüsiga.

2008. aastal koostati kaheksa hindamisaruannet: neli geograafiliste ja üks temaatiliste projektide ning kolm abiandmise viiside kohta. Alustatud on veel 12 uut hindamist, millest kümme hõlmavad konkreetseid riike ning kaks ülejäänud käsitlevad konfliktide ennetamist ja rahutagamist ning tööhõivet ja sotsiaalset kaasatust. Nimetatud hindamiste tulemusi võtab komisjon arvesse, et tõsta oma välisabi kvaliteeti ja tõhustada selle mõju. Hindamiste raames tuvastati, et EÜ programmitöö ja rakendamine on asjakohasuse ja tõhususe seisukohast tulemuslik. Täiendavaid jõupingutusi on aga vaja teha sellistes küsimustes nagu meetmete vaheline koostoime, eri abiandmise viiside ühendamine ning sidusus riigile antud ja piirkondliku abi vahel. EÜ on teinud ka jõupingutusi, et suurendada oma tegevuse nähtavust, eelkõige juhul, kui rahalisi vahendeid antakse rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu või eelarvetoetusena.

TABEL 2

EUROOPA KONSENSUS ELI ARENGUKOOSTÖÖGA SEOTUD VALDKONNAD

Aasta kulukohustused miljonites eurodes

- Valitsemine ning majanduslike ja institutsionaalsete reformide toetamine
- Kaubandus ja piirkondlik integratsioon
- Infrastruktuur ja transport
- Vesi ja energeetika
- Sotsiaalne ühtekuuluvus ja tööhõive
- Inim- ja sotsiaalareng
- Maaelu areng, territoriaalne planeerimine, põllumajandus ja toiduga kindlustatus
- Keskonnad ja loodusvarade säästev majandamine
- Konfliktide ennetamine ja nõrgad riigid
- Mitu valdkonda

Ametliku arenguabi vahendid, mida haldab Euroopa Komisjon

³ Riiklike kulutuste ja finantsaruandluse hindamisvahend on EÜ ja teiste oluliste rahastajate kohaldatav meetodika, mille abil hinnatakse abi saava riigi rahanduse juhtimist.

⁴ Asjakohasus, tõhusus, tulemuslikkus, mõju ja jätkusuutlikkus.

Koostöö

Abi tõhustamiseks on eksperditeadmiste jagamise ja tegevuse koondamise (tööjaotus) kaudu vaja parandada kooskõlastamist teiste abiandjatega, mida praegu mitmes riigis juba ka tehakse. Kooskõlastamist on edendatud ja selget tööjaotust kohaldatud näiteks sellistes Sahara-taguse Aafrika riikides nagu Tansaania, Mosambiik, Uganda, Ghana, Burkina Faso ja Mali. Detsembris 2008 korraldas komisjon ja ELi eesistujariik Prantsusmaa konverentsi, kus käsitleti ELi abiandjate tegevuse kooskõlastamist Ladina-Ameerika riikides. Afganistanis valmistati ette ELi ühine panus abi tõhustamiseks, millega muu hulgas aidati kaasa Afganistani riiklikule arengustrateegiale. Selleks et anda abi ja liikmesriikide toetust okupeeritud Palestiina aladele, lõi EÜ tõhusa rahastamisvahendi, PEGASE. Alates selle loomisest veebruaris 2008 on PEGASE kaudu otsese rahalise toetusena makstud välja 409,2 miljonit eurot (12 kuu jooksul, st kuni 31. jaanuarini 2009). PEGASE kaudu hallati ka ELi 14 liikmesriigilt saadud rohkem kui 131 miljonit eurot, millest 78 % maksti välja sama ajavahemiku jooksul.

Komisjon andis teatava osa oma arengubist endiselt ÜRO, Maailmapanga ja muude rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu, kui sellist abiandmise viisi peeti kõige tõhusamaks. Suur osa alates 2003. aastast Iraagile antud EÜ abist, mis ulatub 785 miljoni euroni, suunati Iraagi ülesehitamise rahvusvahelisse fondi, mis loodi 2004. aastal mitmepoolse mehhanismina. 2008. aastal tehtud kahe peamise hindamise raames jõuti järeldusele, et senisest parem koostöö, mida on hõlbustanud rahastamist ja haldamist käsitlevad raamkokkulepped, on toonud kasu komisjonile, Maailmapangale ja ÜRO asutustele. See on võimaldanud komisjonil anda abi riikidele, kus valitsevad tingimused on ELi enda edastamiskanalite loomiseks liiga keerulised ja ohtlikud. Siiski tuleb kaaluda uut strateegilist lähenemisviisi ja suurendada abi nähtavust.

Lisaks on komisjon tihendanud oma koostööd ÜRO ja Maailmapangaga, et leevendada kriisijärgseid olukordi ja kavandada taastamismeetmeid, nagu neid on kirjeldatud 25. septembril 2008 allkirjutatud ühisdeklaratsioonis. Selle algatusega on ette nähtud ühisplatvorm rahvusvahelise üldsuse tõhusaks ja jätkusuutlikuks reageerimiseks õnnetuse- ja konfliktijärgses kriisis. Kõiki abiandjaid ja partnereid kutsutakse üles selle algatusega liituma.

2008. aastal loodi naabruspoliitika investeerimisrahastu, et koondada komisjoni ja liikmesriikide toetusvahendeid, mille kaudu tõhustatakse Euroopa avalik-õiguslike finantseerimisasutuste investeeringuid partnerriikides. Laenuandmisega seotud meetmed hõlmavad peamiselt kolme prioriteetset valdkonda: energeetika, transport ja keskkond. Kõnealuse vahendi raames kiideti heaks 15 projekti rahastamine kogusummas 70,95 miljonit eurot. Sellega toetati 1,65 miljardi euro suuruseid Euroopa finantseerimisasutuste laene. Liikmesriigid on lubanud anda naabruspoliitika investeerimisrahastu sihtfondi lisaks EÜ eelarve vahenditele otsemaksetena 37 miljonit eurot ajavahemikus 2008–2010.

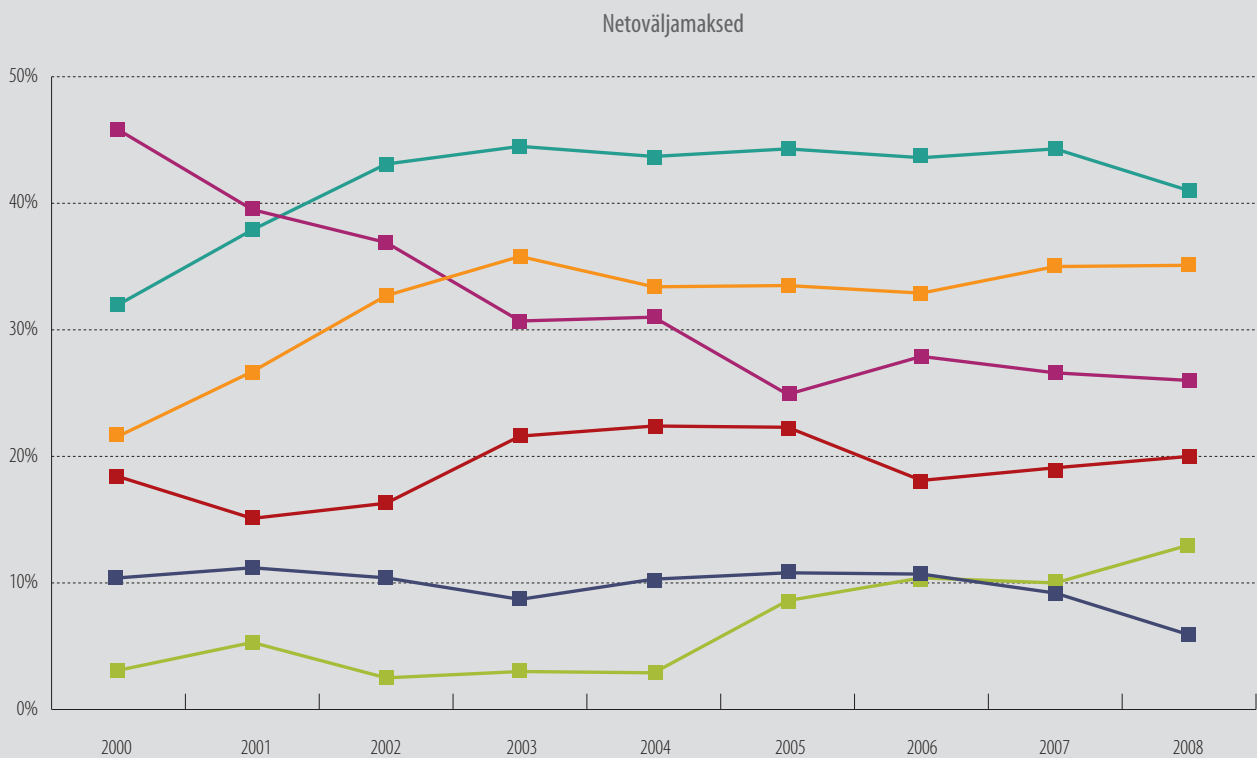
Komisjon on koostanud poliitikadokumendi „Kohalikud omavalitsused: arenguprotsessi osalised”, kus on kirjeldatud sellise strateegia alust, mille raames arvestatakse kohalike omavalitsuste kui arenguprotsessis osalevate partnerite kogemustega.

On kindel, et 2009. aastal halveneb majanduskriisi tõttu paljude riikide olukord ja aastatuhande arengueesmärkide saavutamine muutub keerulisemaks. Seepärast on ELi välisbipoliitika eesmärk eelkõige saavutada konkreetseid tulemusi, suurendada oma abivahendite paindlikkust ja edendada piirkondliku integratsiooni alaseid meetmeid.

TABEL 3

VAESUSE LEEVENDAMINE AASTATEL 2000-2008

- LDC: vähimarenenud riigid
- OLIC: muud madala sissetulekuga riigid
- LMIC: madalama keskmise sissetulekuga riigid
- UMIC: kõrgema keskmise sissetulekuga riigid
- REGION / UNALLOC: piirkondlikud programmid ja mittesihotstarbelised vahendid
- LDC+OLIC

2000.-2003. aasta EÜ aruanne arenguabikomiteele (sama meetodi kohaselt: vähimarenenud riikidele ja madala sissetulekuga riikidele tehtud eraldised, sealhulgas Euroopa Investeeringuspanga eraldised / väljamaksed kokku)
 2004. aasta aruande kohane teave
 2005., 2006., 2007. aasta aruande kohane teave, mis on üle vaadatud vastavalt 2006. aastal ajakohastatud arenguabikomitee abisaajate nimekirjale
 Esialgsed andmed 2008. aasta aruande kohta
 (vastavalt 2008. aastal ajakohastatud arenguabikomitee abisaajate nimekirjale)

Vaesuse vähendamist iseloomustavad näitajad kinnitavad eelmiste aastate suundumust, mille kohaselt 35% ametlikust arenguabist antakse vähim arenenud riikidele. Muudele madala sissetulekuga riikidele antava ametliku arenguabi osakaalu vähenemine tuleneb peamiselt sellest, et OECD arenguabikomitee muutis ametliku arenguabi saajate nimekirja. Arenguabikomitee uues nimekirjas, mis hakkas kehtima 2008. aastal, on mitu muud madala sissetulekuga riiki nimetatud ümber madalama keskmise sissetulekuga riikideks (näiteks India, Kamerun, Kongo Vabariik, Moldova Vabariik, Mongoolia, Nicaragua ja Roheneemesaared).

Euroopa Komisjon

Tähtsamate osade kokkuvõte — 2009. aasta aruanne Euroopa Ühenduse arengu- ja välisabipoliitika ning selle rakendamise kohta 2008. aastal

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2009

2009 — 16 lk — 21 × 29,7 cm
ISBN 978-92-79-13062-5
ISSN 1831-2098
doi 10.2783/18183

Täiendav teave väliskoostöö kohta:

Info Point External Co-operation

Väljaanded, visiidid, konverentsid
http://ec.europa.eu/europeaid/infopoint/index_en.htm

„Europe Direct“ on teenistus, mis aitab leida vastused Euroopa Liitu puudutavatele küsimustele

Tasuta infotelefon: (*)

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Teatud juhtudel ei võimalda mobiilsideoperaatorid helistamist 00800 numbritele või on need kõned tasulised.

Euroopa Liidu väljaannete tellimine

Tasulised väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>);
- raamatukauplustes, esitades pealkirja, väljaandja ja/või ISBNi numbrit;
- võtke otse ühendust meie müügiesindajatega;
- kontaktandmed leiate veebilehelt <http://bookshop.europa.eu> või saatke faks numbrile
[+352 2929-42758](tel:+352292942758)

Tasuta väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>);
- Euroopa Komisjoni esindustes ja delegatsioonides;
- kontaktandmed leiate veebilehelt <http://ec.europa.eu> või saatke faks numbrile
[+352 2929-42758](tel:+352292942758)

